

تأثیر سطوح مختلف ضایعات قارچ خوراکی آگاریکوس بیسپروس بر ریخت‌شناسی روده باریک جوجه‌های گوشتی

محمد شمسیه*^۱، محمود شمس شرق^۲، بهروز دستار^۲، سعید زره داران^۳، مرضیه فلکی^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشکده علوم دامی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

۲- دانشیار دانشکده علوم دامی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

۳- دانشجوی دکتری دانشکده علوم دامی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

* مسئول مکاتبه: m.shamsieh@yahoo.com

چکیده

این آزمایش به منظور بررسی تأثیر سطوح مختلف ضایعات قارچ خوراکی آگاریکوس بیسپروس بر ریخت‌شناسی روده باریک جوجه‌های گوشتی در قالب طرح کاملاً تصادفی با ۲۵۶ قطعه جوجه یکروزه در ۴ تیمار و ۴ تکرار ۱۶ قطعه‌ای به مدت ۴۲ روز انجام شد. جیره‌ها حاوی تیمار شاهد (جیره فاقد ضایعات قارچ دکمه‌ای) و همچنین سطوح ۲، ۴ و ۶ درصد ضایعات قارچ در ترکیب جیره بود. تیمارها از روز اول دوره پرورش تا روز پایانی اعمال شدند. نتایج نشان داد که ارتفاع پرز در ناحیه ژژنوم تحت تأثیر تیمارهای آزمایشی مورد نظر قرار گرفت ($P < 0/05$) به طوری که با افزودن سطوح بالاتر ضایعات به جیره جوجه‌های گوشتی ارتفاع پرز کاهش پیدا کرد. ارتفاع پرز در نواحی دئودنوم و ایلیوم در بین تیمارهای آزمایشی تفاوت معنی‌داری را نشان نداد. بررسی نتایج نشان داد، استفاده از ۶٪ و ۴٪ ضایعات قارچ در جیره جوجه‌های گوشتی به ترتیب سبب کاهش معنی‌دار عرض پرزهای روده در نواحی دئودنوم و ژژنوم می‌گردد ($P < 0/05$). در حالی که اثر سطوح مختلف قارچ بر عرض پرزها در ناحیه ایلیوم از نظر آماری تفاوت معنی‌داری را نشان نداد. استفاده از ۶٪ ضایعات قارچی در مقایسه با تیمار شاهد و تیمار حاوی ۲٪ ضایعات قارچی، سبب کاهش معنی‌دار عمق کریپت در ناحیه ایلیوم گردید. عمق کریپت در نواحی دئودنوم و ژژنوم تحت تأثیر سطوح مختلف ضایعات قارچی در جیره قرار نگرفت.

کلمات کلیدی: ضایعات قارچ - ریخت‌شناسی روده باریک - جوجه گوشتی

مقدمه

در چند دهه اخیر، اهمیت سلامت دستگاه گوارش در سلامتی و بهبود عملکرد جوجه‌های گوشتی مورد توجه قرار گرفته است (۹). عوامل بیماری‌زای موجود در دستگاه گوارش حیوانات از جمله طیور (اشرشیاکلی، سالمونلا، کلستریدیوم پرفرینجس و کامپیلوباکتر اسپوتروم) به دلیل رقابت با میزبان در مصرف مواد مغذی، ترشح متابولیت‌های سمی، ایجاد بیماری‌های مختلف (اسهال، سالمونلا، عفونت‌های روده، عدم کارکرد صحیح کبد و پانکراس) باعث کاهش عملکرد و توانایی حیوان، در هضم و جذب مواد مغذی می‌گردند (۷). باکتری‌های روده همچنین سبب ضخیم‌تر شدن دیواره روده و کاهش جذب مواد مغذی می‌گردند (۱۰). از این رو در چند دهه اخیر به منظور کنترل بیماری‌های غیرقابل تشخیص، سلامت روده و تحریک رشد استفاده از آنتی‌بیوتیک‌ها در صنعت طیور رواج پیدا نمود (۱). با افزایش نگرانی در مورد مقاومت باکتری‌ها و میکروارگانیسم‌های بیماری‌زا در مقابل آنتی‌بیوتیک‌ها، استفاده از آنها در بسیاری از کشورهای اروپایی و همچنین آمریکایی ممنوع گردید (۳). بنابراین، راه دیگری